

Starostlivosť o genitálie v novorodeneckom veku a prevencia infekcií

Baňasová, V., Peřinová, N., FNŠP J.A. Reimana Prešov

V novorodeneckom a detskom období je nutná dôkladná starostlivosť o čistotu vonkajších rodidiel. Veľmi dôležité je poučiť matky už v novorodeneckom období o zdravých fyziologických návykoch a správnej starostlivosti o genitálie u chlapcov a dievčat. Získanie správnych hygienických zásad v detstve a najmä ich dodržiavanie po celý život je veľmi dôležité. V dôsledku ich nedodržania vzniká riziko infekcií, ktoré sa často šíri na oblasť vnútorných genitálií. Dôležitá je správna hygiena a starostlivosť o genitálie dievčat ako prevencia vzniku zrastu a zápalu genitálií. Prevencia spočíva v prebaľovaní a odstránení zvyškov stolice, moču a ošetrení genitálií. Sestra poučuje matky v starostlivosti o novorodenca a v súvislosti s tým aj o hygiene vonkajších rodidiel dieťaťa. V starostlivosti o hygienu vonkajších rodidiel u novorodencov môžeme povedať, že nie je tak náročné, aby to matka nezvládla po získaní informácií od odborníkov.

Kľúčové slová: Novorodenec. Prevencia infekcií a synechie vulve. Starostlivosť a hygiena genitálií. Edukácia matky.

Zrast malých pyskov - Synechia vulvae

Vyskytuje sa u dievčatiek medzi 1 - 6 rokom, ak nie sú vonkajšie rodidlá správne ošetrované vzniká zlepenie protiľahlých okrajov sliznice pošvového vchodu alebo celých malých pyskov. Ak trvá stav príliš dlho, môže sa vyvinúť pevný kožovitý zrast.

Liečba nie je príjemná pre dieťa ani pre rodičov.

Uvádza sa, že ku vzniku synechie u malého dievčatka stačí 10 - 14 dní nedostatočnej hygienickej starostlivosti.

Už v novorodeneckom období je dôležitá správna starostlivosť o vonkajšie rodidlá.

Dobre vykonávanou hygienou vonkajších rodidiel sa predchádza možným ochoreniam ako sú:

- zlepovanie až zrastanie okrajov sliznice pošvového vchodu alebo malých pyskov
- zápalu vonkajších rodidiel, pošvy a kože v okolí genitálií

Prevencia vzniku zrastu a infekcie genitálu u dievčat

- Poučenie o správnej hygiene vonkajších rodidiel - pri každom kúpaní ľahko oddialiť od seba pysky a ošetriť miesto pošvového vchodu.
- Rodidlá zbaviť zvyškov stolice, moču a výlučkov najlepšie pod tečúcou vodou.
- Rodidlá umývať vždy smerom spredu - dozadu, teda smerom ku konečníku a nikdy naopak. Mohla by sa z oblasti konečníka do pošvy zaniest infekcia a spôsobiť zápal pošvy.
- Na umývanie nepoužívať žinky, ktoré bývajú živnou pôdou pre baktérie, genitálie umývať len rukou. Hygienické obrúsky na intímnu hygienu je vhodné použiť v prípade, keď nie je možné umytie vodou.
- Nepoužívať mydlo, ktoré vytvára kyslé prostredie a pokožku dráždi. Parfumové mydla môžu najviac dráždiť citlivú pokožku a sliznice. Vhodné sú naopak prostriedky intímnej hygieny, ktoré majú pH 5,5. Vhodnejšie sú špeciálne umývacie emulzie pre detskú hygienu.
- Detské plienky často vymieňať, voliť také, ktoré nedráždia vonkajšie rodidlá.
- Pri každom prebaľovaní vždy očistiť a ošetriť vonkajšie genitálie.
- Pri praní detskej bielizne sa pridávať ešte navyše ďalší program pre plákanie.

Liečba - Synechia vulvae

Patrí do rúk odborníkom. Blanitý zrast ťahom oboch rúk sa rozruší, dievčatko pocíti len malé štipnutie. Môže nastať ľahké zakrvácanie. Pri kožovitom zraste sa odosiela dieťa i s matkou na gynekologické oddelenie, kedy je výkon vykonaný v narkóze.



Oblasti edukácie, v ktorých sa najčastejšie poskytujú informácie matkám:

- Hygiena a starostlivosť o kožu
- Prebaľovanie a starostlivosť o kožu genitálií
- Výživa novorodenca

Matky v prvých hodinách a dňoch po pôrode mimoriadne vnímajú rady zdravotníkov. Je to obdobie, kedy môžu plne sústrediť svoju pozornosť na tieto rady a pomoc.

V rámci edukácie, sestra matke názorne ukazuje pri celkovej hygiene novorodenca aj správnu hygienu o vonkajšie genitálie.

Už na **novorodeneckom oddelení** by sa matka mala naučiť, ako sa správne starať o svoje dieťa. Na edukáciu na novorodeneckom oddelení potom nadväzuje edukácia v ordinácii praktického pediatra.

Synechie nikdy nevznikne, pokiaľ matka dievčaťu rodidlá 1 x denne pri omývaní šetrne rozťahne, oddiali pysky a vonkajšie rodidlá mechanicky umyje.

Hygienická starostlivosť je jedným z najdôležitejších pilierov starostlivosti o zdravie dieťaťa. Získanie správnych hygienických návykov v detstve a ich dodržiavanie po celý život má pre zdravie zásadný význam.

Prebaľovanie a starostlivosť o kožu genitálií

- Starostlivosť o vonkajšie genitálie:
- u dievčat
- u chlapcov
- Prebaľovanie a výmena plienok

Majú matky **dostatok informácií** o tejto problematike?

- Veľa matiek nevie, že ide o získaný stav, typicky sa vyskytujúce v neestrogenizovanom období, pri ktorom sa sliznica protiľahlých partií pošvového vchodu najprv zlepiť (smegmy, nečistoty) a neskôr zrastať.
- Nie vždy a včas sú mamičky dostatočne a podrobne informované, ako sa správne starať o dievčenské rodidlá. Ak nie sú vonkajšie rodidlá pri každodennej hygiene správne ošetrované, dochádza k zlepeniu protiľahlých okrajov sliznice pošvového vchodu alebo celých malých pyskov. Ak trvá tento stav dlhšie, malé pysky ohanbia sa postupne zlepiť, zvyčajne smerom od zadočka hore a následne môže dôjsť k pevnému kožovitému zrastu. Varovným znamením zrastu (synechie) väčšieho rozsahu je, že dievča močí smerom dopredu, tzv. prečuráva nočník.
- V ryhe medzi malým a veľkým pyskom ohanbia sa nachádza mazľavé smegma, ktoré je potrebné každý deň odstrániť. Najvhodnejšia je doba po kúpaní, na vyšetrenie je možné použiť tyčinku na čistenie uší namočenou do detského olejčka.

Edukácia matky

- Sestra matku poučí nielen o celkovej hygienickej piecť, ale takisto o ošetrovanie vonkajšieho genitálu dieťaťa.
- Dôkladne poučené matky o hygiene v tejto oblasti môže dieťaťu ušetriť prípadné zdravotné problémy.
- Odporúča sa praktická ukážka hygieny vonkajšieho genitálu dieťaťa, pretože sa stáva, že matky slovnému vysvetleniu väčšinou nepochopia.
- Sestra matke vysvetlí a aj názorne predvedie ako postupovať a aké pomôcky používať pri ošetrovaní vonkajšieho genitálu dieťaťa, a to s prihliadnutím na individuálne potreby dievčatka, či chlapca.

Edukácia matky musí tvoriť jeden celok s ošetrovateľskou starostlivosťou zameraný na udržanie či zlepšenie zdravia a kvality života našich najmenších pacientov. Správne zvolený prístup a správanie sestry napomáha matke lepšie sa stotožniť s novou rolou rodiča, prispieva k zmierneniu strachu a úzkosti u matky. Len dobre informovaná matka získava istotu vo svojej schopnosti zvládnuť starostlivosť o dieťa.

V dnešnej dobe je nevyhnutné si uvedomiť, že rozhodujúcou úlohou zdravotníckeho pracovníka je poskytovať klinickú odbornosť a informácie, spolupracovať s pacientom, v našom prípade rodinou a dieťaťom s cieľom pomôcť pri riešení ich problémov a podporovať v celom procese poskytovania starostlivosti.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- 1) BABOR, M. 2009. *Naše dieťa. Prebaľovanie, kúpanie, krmenie, ošetrovanie*. Praha : Svojtka&Co, 2009. 96 s. ISBN 978-80-256-0225-6.
- 2) FENDRYCHOVÁ, J. 2006. Péče o kůži novorozenců. In *Pediatrica pro praxi*, roč.7, 2006, č.3, s.152 – 155. ISSN 1336-8168.
- 3) FERENČÁKOVÁ, M. 2009. Edukácia matky v hygienickej starostlivosti o novorodenca. In *Zborník I. Perinatologický deň*. Prešov : FNŠP J.A.Reimana, 2009, s. 106-108. ISBN 978-80-970103-5-5.
- 4) GIMECKÁ, E. 2009. *Rola sestry v edukácii prvoroďáčiek nízkého veku v oblasti starostlivosti o novorodenca*. Diplomová práca, 2009. Bratislava : Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o.
- 5) HANÁKOVÁ, R. 2011. *Dospívání děvčátka v dívku, ženu*. [online][2011-03-29]. Dostupné na: <http://gynor.cz/index.php/maleslecny/dopsivani-v-enu>.
- 6) HOŘEŠÍ, J. 2003. *Gynekologické problémy u děvčátek a dospívajících dívek. Informace pro rodiče*. Praha : Grada, 2003. ISBN 80-247-0553-2.
- 7) DOSTÁLOVÁ, Z. – REJDOVÁ, I. - STARÝ, D. - HUSÁR, M. - TŮMA, J. - PLÁNKA, L. 2009. Intimní hygiena u dětí. In *Pediatr. pro Praxi*, 2009; 10(4): 220–223.
- 8) KURUCOVÁ, M. 2010. *Problematika standardu ošetrovaní zevních genitálií u dětí od narození do 3 let. Diplomová práca, 2010*. České Budějovice, JU Zdravotne sociální fakulta.
- 9) MAGYAROVÁ, G. 1999. Ošetrovateľská starostlivosť o kožu novorodenca. In *Neonatologické zvesti*. Nové Zámky: NNPS, 1999, roč. 3, č. 2, s. 212-219. ISSN 1335-2504.
- 10) MAGYAROVÁ, G. - CHUŤKOVÁ, L. - VACHOVÁ, M. - MIČUCHOVÁ, K. 2009. Zmeny v starostlivosti o kožu novorodenca. In *Zborník I. Perinatologický deň*. Prešov : FNŠP J.A.Reimana, 2009, s. 73-82. ISBN 978-80-970103-5-5.
- 11) NEMCOVÁ, J. – HLINKOVÁ, E. a kol. 2010. *Moderná edukácia v ošetrovateľstve*. Martin : Osveta, 2010, 258s. ISBN978-80-8063-321-9.
- 12) SKŘENKOVÁ, J. 2006. Synechia vulvae infantum: rizikové faktory vzniku a prevence. In *Praktická gynekologie*, 2006; 10 (4), s. 142 – 144.
- 13) ZÍDKOVÁ, R. 2010. *Problémy miminek a malých slečen*. [online][2011-03-10]. Dostupné na: <http://www.detskagynekologie.eu/index.php?pg=04>